

Recenzja książki

Czerniakowski Z.W., Czerniakowski Z. 2012. Szkodniki Ziół. Towarzystwo Naukowe w Rzeszowie, Katedra Agroekologii i Architektury Krajobrazu Uniwersytetu Rzeszowskiego, Wydawnictwo Mitel, Rzeszów, 350 ss. ISBN 978-83-7667-111-6

Monografia pt. „Szkodniki Ziół” w istotny sposób wzbogaca polskie piśmiennictwo z zakresu ochrony roślin. Jej autorami są ojciec i syn, którzy uzupełnili polską literaturę kilkoma tomami dotyczącymi owadów będących szkodnikami drzewostanów leśnych, miejskich i parkowych. Książki te bardzo pozytywnie i szeroko omówiłem na łamach „Progress in Plant Protection/Postępy w Ochronie Roślin”.

Monografię pt. „Szkodniki Ziół” i poprzednie oceniam bardzo wysoko pod względem merytorycznym. Tytuł ten będzie bardzo przydatny i użyteczny dla licznych kręgów czytelników: nauczycieli akademickich, studentów, plantatorów ziół, pracowników Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, a zwłaszcza dla działkowiczów.

Monograficzne opracowanie fitofagów związanych z roślinami zaliczanymi do kategorii ziół leczniczych, przyprawowych i wykorzystywanych w przemyśle kosmetycznym należy ocenić bardzo pozytywnie. Trzeba przy tym podkreślić, że Autorzy mają już w swym dorobku niezwykle udane monograficzne opracowania w serii wydawniczej „Szkodniki Parków i Ogrodów”, a mianowicie: 2004 r. – „Chrząszcze”; 2005 r. – „Motyle”; 2006 r. – „Błonkówki i Muchówki”; 2007 r. – „Roztocze i Pluskwiaki”; 2009 r. – „Suplement”. W świetle powyższego ukazanie się drukiem monograficznego tomu pt. „Szkodniki Ziół” jest bardzo ambitne, zasadne i wysoce celowe.

Do podjęcia się tego zadania niewątpliwie skłoniło autorów obserwowane od dłuższego czasu – a szczególnie w ostatnich latach – duże zainteresowanie tematyką ziół oraz ziołolecznictwem opinii publicznej oraz posiadaczy ogródków działkowych. Zainteresowanie to znalazło odbicie w opublikowaniu okazałej liczby leksykonów ziół oraz poradników ich uprawy. Zauważalne jest również w internecie między innymi w postaci sporej liczby haseł „zioła” na wielu portalach internetowych. Brak jest natomiast opracowań, zaleceń i poradników podejmujących tematykę występowania w uprawach ziół szkodliwych owadów, roztoczy oraz ślimaków, które masowo pojawiają się i uszkadzają lub niszczą rośliny i plony. Należą się więc słowa uznania Autorom, którzy podjęli się zadania wypełnienia – jakże wyraźnej luki – w porad-

nictwie w tym zakresie – przez opracowanie prezentowanej monografii – obszernego kompendium na powyższy temat. Pierwsze w Polsce monograficzne opracowanie o szkodnikach ziół autorstwa nieżyjącego już prof. Tadeusza Ziarkiewicza pt. „Studies on the biology of insects infesting medicinal plants” ukazało się w 1951 roku na łamach *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska*, Sectio E, 6: 201–229 i zawiera ono 27 pozycji piśmiennictwa.

Do opracowania podręcznika/monografii autorzy wykorzystali obszerną literaturę przedmiotu, w tym liczne publikacje oraz obserwacje własne dotyczące szkodników roślin uprawnych i dziko rosnących, spośród których wiele gatunków znajduje zastosowanie jako zioła.

Monografia liczy 350 stron ujętych w siedem rozdziałów odpowiadających rzędem szkodliwych owadów i zakończonych indeksem nazw polskich i łacińskich. W przedstawionym tekście autorzy scharakteryzowali według jednolitego schematu 235 gatunków owadów i roztoczy szkodliwych dla ziół, a w tej liczbie jest: 5 gatunków przyłżeńców (Thysanoptera) (s. 17–24), 96 gatunków pluskwiaków (Hemiptera) – w tym 58 gatunków mszyc (Aphididae), 54 gatunki chrząszczy (Coleoptera), 56 gatunków motyli (Lepidoptera) i 24 gatunki należące do innych grup taksonomicznych.

Gatunki ujęte w kompendium zostały scharakteryzowane według następującego schematu: (1) Rozmieszczenie geograficzne; (2) Rośliny żywicielskie i siedliska ich występowania; (3) Morfologia poszczególnych gatunków fitofagów; (4) Stadium i miejsce zimowania oraz biologia rozwoju; (5) Szkodliwość.

Przedstawiony zakres opracowania świadczy dobitnie o wysokim poziomie merytorycznym i gruntownej znajomości przedmiotu przez Autorów, a cytowana „Literatura” obejmuje 54 pozycje.

W świetle powyższych – ogólnych i szczegółowych – stwierdzeń dotyczących opiniowanej książki, z pełnym przekonaniem wysoko oceniam jej merytoryczny poziom naukowy oraz praktyczną wartość i przydatność dla szerokiego kręgu czytelników.

Jerzy J. Lipa
Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy
Władysława Węgorka 20, 60-318 Poznań
J.J.Lipa@iorpib.poznan.pl